

महत्वाचे ▶▶▶

मनमाडला कामगार दिनानिमित्त भव्य रॅती

मनमाड : प्रतिनिधी जागतिक कामगार दिन व संयुक्त महाराष्ट्र दिनानिमित्त मनमाड सीटू कामगार संघटनेतर्फे सीटू कामगार भवन, भारतवर्ल मौलाना आजाह बळू थेण्यू भूत कामगार रॅती काढायात आली. मनमाड नागपालिकेतील नैनेल रेल्वे मजूर युनियन, रेल्वे वर्कर्सप्रॅधील कामगार, रेल्वे मालधाका माथाडी कामगार, आणा स्वयंसेविका, रेल्वे सिलिफर कंपनी, गैस बॉटलिंग कंपनी, बांधकाम कामगार यांत्रिक समेत रूपतर झाले. यांवेळी कॉ. अंबद निकम, कॉ. विज राडे, कॉ. सेसे केंद्र, कॉ. रादास पांगो, कॉ. शरवासी नायर, कॉ. सतीरा गांगो, कॉ. प्रतीष बागूल यांची भाषणे झाली. कॉ. पक्क खेरे, कॉ. बलवीन पारेशी, कॉ. कांचन गायकवाड, नीलेश शिंदे, कॉ. अजय पांगो, कॉ. विवेक कांबळे, कॉ. संजय सांतंत, कॉ. अनिल जातापा, कॉ. अविनाश वानखेडे, कॉ. गोरख फोडे, उप उगलुणारे, मरीण दारडे, नलिनी लोधे, सुनीता दिवे, पूर्ण दारडे, कॉ. कांशू माली, आशा गायकवाड, गीता कदम, दूरु सुनर, निवृती शिंदे, इंतियाज मसुदी यांसह मनमाड सीटू संलग्न कामगार संघटनेचे कामगार सभायद उपस्थित होते.

ओंझरला जातनिहाय जनगणनेचे स्वागत

ओंझर : वार्ताहर भारतीय जनता पार्टीचे ओंझर शहर मंडळामध्ये राजे श्री शिवछत्रपती चौक, अदिल्याहाई होडकर चौंपुली, सायखेडे रोड, ओंझर येथे पंतप्रधान नैनेल मोठे यांनी जातनिहाय जनगणना कराऱ्याची घोषणा केली. या घोषणेचे स्वागत करून जल्लोपे करण्यात आला. जनगणनेमुळे प्रलिंगित असलेला प्रसन निकाली काढण्यात आला. या गोट्याचे सर्व स्वारूपत ख्यालगत करण्यात आले. ओंझर भाजपांक्ती जल्लोपे व मिठावा वापापा कार्यक्रमांक झाला. ओंझर शहर मंडळ अध्यक्ष संसोप सोनवणे यांच्या अध्यक्षतेला एकक्रम झाला. यांवेळी ज्ञेष्ठ भाजपा नेते डॉ. एम. के. पाटील, लुतुरुवा वर्मा, कैलास कोटकर, सचिन अग्रवाल, शरीक खाटीक, संकेत फुलदेवे, योगेश चौधरी, राववारेंव शिंदे, रामनाथ पल्लाळ, रुपेश तुंग, कुवरिंग मौर्या, आशिष महाडिक, रस्त्रीद्रु घोडके, राजेंद्र आहे, ओंझर शहर भारतीय जनता पार्टीचे असंघ कार्यकर्ते उपस्थित होते.

एन्जोकेम विद्यालयात महाराष्ट्र दिन

येवता : प्रतिनिधी येथील सेनापती तात्या टोंगे शिक्षण प्रसारक मंडळ संचालित एन्जोकेम विद्यालयात महाराष्ट्र दिन व कामगार दिन उत्साहात साजारा करण्यात आला. विद्यालयाचे प्रारंभावर दत्तकुमार उत्तरावृत्त यांच्या हस्ते घ्यावराहेण करण्यात आले. विद्यालयाचे उपक्रमशील शिक्षक संसारी विस्पृष्ट प्रथम क्रमांक प्राप्त केल्यावृत्त संस्थेचे विस्पृष्टीप्राप्ती सुरुवात गुणव्याची यांच्या हस्ते सन्मानित करण्यात आले. सत्कार समारंभाचे वाचन व निवोजन विशाल कल्पक, आसासारी जोशी, रामेश्वरी शिंदे, पूषा कांबळे, सुनील कोटमे यांनी केले कायद्यक्रमाचे सुरुवातील योग्यांनी शिंदे यांनी केले. शीतल शिंदे यांनी आपार मानले, कायद्यक्रम यशस्वितेसाठी संतीश विस्पृष्ट, रमेश माली, प्रकाश सोनवणे, सारिका चौधरी, सुरेश गिरारे, सर्सवारी नागपूरे, वीणा पराणे, अंगेन लगवाली, आशा गायकवाड, गीता कदम, अनिल शेलार, उच्च माध्यमिक विभागप्रमुख कैलास पाटील उपस्थित होते.

निधन वारा**शंकर महाले**

देवळा : प्रतिनिधी गज्ज वर्डेवन महामंडळाचे सेवानिवृत्त कर्मचारी शंकर पोपट महाले (वय ६७) यांचे नुकोत्र निधन झाले. त्यांच्या प्राप्त फली, दोन मुले, मुलारी, जावई, सुना, नातवडे व पांगूत असा परिवार आहे. सुनील महाले यांचे ते बंधू, तर नाशिक येथील प्रवीण महाले यांनी जुनीदी तेवढी वडील होता.

निवृती जुन्ने

नाशिक : प्रतिनिधी जेल रोड येथील रहिवासी, सेवानिवृत्त प्राथमिक मुद्याध्यापक निवृती बाबूवाबू जुन्ने (वय ९५) यांच्या वृद्धापाकालाने निधन झाले. त्यांच्या प्राप्त पली, दोन मुले, मुलारी, जावई, सुना, नातवडे व पांगूत असा परिवार आहे. भावसार यांच्या त्या मातोत्री होता.

राधाबाई भावसार

नाशिक रोड : वार्ताहर सिडकोतील वृद्धावननगर येथील रहिवासी श्रीमती राधाबाई भावसार (वय ७७) यांचे वृद्धापाकालाने निधन झाले. त्यांच्या प्राप्त फली, दोन मुले, मुलारी, जावई, सुना, नातवडे व पांगूत असा परिवार आहे. भावसार यांच्या त्या मातोत्री होता.

उग्र कुलथे

नाशिक रोड : वार्ताहर नाशिक रोड वृत्तप्रव विक्रेता सेवाबाबी संस्थेचे ज्येष्ठ सदस्य अनिल कुलथे यांच्या अल्पपा आजाहाने निधन झाले. त्यांच्या प्राप्त पती, मुलगा, मुलारी, जावई, नात असा परिवार आहे.

मध्यकर पगार

नाशिक : मराठा विद्या प्रसारक समाज संस्थेचे निवृत प्राचार्य मध्यकर संपत्त पापार (वय ७७) यांचे अल्प आजासारे निधन झाले. इंग्रजी विषयावर प्रमुख असलेले शिक्षक इन्फॉर्मेशन त्यांची मविव शिक्षण संस्थेचे जिल्हावाहिक जिंदेप पापार व सामाजिक कार्यकर्ते धीरज पगार यांचे ते वडील होते.

लताबाई पगार

नाशिक : प्रतिनिधी माजी जिल्हा पोलिस प्राथमिक उपविद्यालय कै.पो.पटवारपापार (८५) यांचे वृद्धापाकालाने निधन झाले.त्या सेवा निवृत दीशनाल एस.पी.स.जिंदेप पापार यांच्या मातोत्री आणि ख्यातनाम साखार तंत्रज्ञ वाळू आहे. यांच्या सासूवाई होत्या.

गांवकरी**वाडीवळ्हे परिसरातील स्टील चोरी अड्यावर छापा****८१ लाख २० हजार रुपये किमतीचा मुद्देमाल जप्त****इगतपुरी : प्रतिनिधी**

नाशिक मुंबई महाराष्ट्रवारील वाडीवळ्हे पोलीस ठाणे हायरील असलेल्या हायटील ओम साई द्यावा युआर वेज फॅमिली स्टेटांटरच्या आडोकल्या कामल्या जगील अनविकृतपणे केन्टरमधून रुपेमाल वाजारात विश्वी केले जात होते. या कामल्या अवैध धंयाची माहिती अपर पोलीस अधीक्षक आदित्य विक्रेता केली. यांचीरपणी योग्य पोलीस पथकातील पोलीस हवालादर शुभम गुरु यांनी वाडीवळ्हे पोलीस ठाण्यात फिरावद दाखल केली आहे.

या पोलीस पथकाने रात्री साडेनऊक्या सुमारास राजू ठिक्क रोड, अजमेरीनगर नाशिक), हरिसंकर किंतकारम विश्वकर्मा (वय २१, रा. ग्राम रिंग, तहसील उत्तरपुरांगज, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), मोहम्मद जमाल रजा वारुला (वय १९, रा. छांडीवाळा, इटारा, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), सुजार रामपालेल यादव (वय २३, रा. चन्मणी, तहसील पट्टी, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), विश्वजित रामचंद्र राजमंडी (वय २४, रा. ग्राम बेटी, तहसील लम्हूआ, जिल्हा सुलतानपूर, उत्तर प्रदेश) तेव्हा तीना अटक करण्यात आली.

या कावाडीवळ्हे पोलीस ठाणे हायरील महाराष्ट्रवारील वाडीवळ्हे काटा कोणाच्या आशेवादाने जामाने सुरु होता असा प्रश्न विचारला जात आहे. यांचीरपणी बांधवाळा जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), मोहम्मद जमाल रजा वारुला (वय १९, रा. छांडीवाळा, इटारा, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), सुजार रामपालेल यादव (वय २३, रा. चन्मणी, तहसील पट्टी, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), विश्वजित रामचंद्र राजमंडी (वय २४, रा. ग्राम बेटी, तहसील लम्हूआ, जिल्हा सुलतानपूर, उत्तर प्रदेश) तेव्हा तीना अटक करण्यात आली.

उत्तर प्रदेश : यांना अटक करण्यात आली.

या कावाडीवळ्हे पोलीस ठाणे हायरील महाराष्ट्रवारील वाडीवळ्हे काटा कोणाच्या आशेवादाने जामाने सुरु होता असा प्रश्न विचारला जात आहे. यांचीरपणी बांधवाळा जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), मोहम्मद जमाल रजा वारुला (वय १९, रा. छांडीवाळा, इटारा, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), सुजार रामपालेल यादव (वय २३, रा. चन्मणी, तहसील पट्टी, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), विश्वजित रामचंद्र राजमंडी (वय २४, रा. ग्राम बेटी, तहसील लम्हूआ, जिल्हा सुलतानपूर, उत्तर प्रदेश) तेव्हा तीना अटक करण्यात आली.

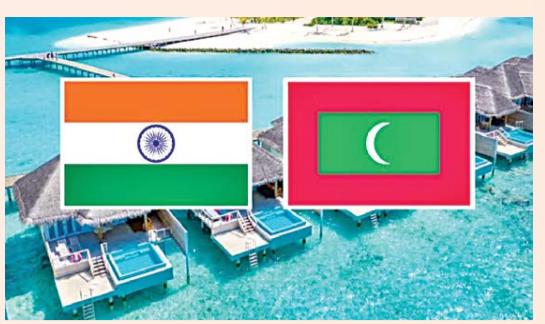

निघालेल्या कंटेनरमधून स्टील उत्तरवाताना ही कावाडी करण्यात आली. या कावाडीवळ्हे पोलीस ठाणे हायरील महाराष्ट्रवारील वाडीवळ्हे काटा कोणाच्या आशेवादाने जामाने सुरु होता असा प्रश्न विचारला जात आहे. यांचीरपणी बांधवाळा जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), मोहम्मद जमाल रजा वारुला (वय १९, रा. छांडीवाळा, इटारा, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), सुजार रामपालेल यादव (वय २३, रा. चन्मणी, तहसील पट्टी, जिल्हा विकास निकामदार, उत्तर प्रदेश), विश्वजित रामचंद्र राजमंडी (वय २४, रा. ग्राम बेटी, तहसील लम्हूआ, जिल्हा सुलतानपूर, उत्तर प्रदेश) तेव्हा तीना अटक करण्यात आली.

रोड, १३ लाख ९ हजार रुपये किमतीचे स्टील, ३ लाख ९ हजार रुपये किमतीचे आयशर वाहन (MH १५-JVV ०११३)

भारत-मालदीव संबंध पूर्वपदावर कधी येणार?

भारत आणि मालदीव यांचे संबंध प्राचीन आहे. समुद्री व्यापार आणि पसर्स हितसंबंधावर आधारित आहेत. हिंद महासागर क्षेत्रात भारतासाठी मालदीवचे स्थान अल्पत महल्याचे आहे. भारताच्या शेजारी प्रथम धोरणात मालदीवचा विशेष स्थान आहे. परंतु, गेल्या काही महिन्यांमध्ये या संबंधांमध्ये खूप त्यावर आला होता. आता नव्या घडामोर्फिंग मैत्रीचा एक नवा अध्यय युरु होतोय, ही भारतासाठी आणि मालदीवकरिता एक सकारातक घडामोर्फ मानली जात आहे.

२०२३ मध्ये मालदीवमध्ये राष्ट्राध्यक्ष निवडणुकीनंतर मुहम्मद मुंज़ु यांचे सरकार संवेदवार आले. त्यांच्या प्रचाराचा मुख्य मुद्दा म्हणजे 'India Out' मोहीम होता. मालदीवमधील भारतीय संविधानाना माध्यारी पाठवण्याची भूमिका घेतली. त्यानंतर भारत आणि मालदीवमधील संबंध तणावपूर्ण झाले. याता प्रतिउत्तर म्हणून भारतीय पर्यटकांनी मालदीव भेट स्वतःहूऱ थांबवली आणि मालदीवच्या पर्यटनावर खोल परिणाम झाला तसेच भारतीय सेन्य तांत्रिक कर्मचाऱ्यांनी मालदीवमध्ये असलेल्या दोन हेलिकॉप्टर आणि एका छोट्या विमानाच्या देखालीली काम पाहिले होते. त्यांना माध्यारी बोलावण्याची मालदीवने मागांनी केली. परिणामी, भारतानंतर संयंम दाखवत, मालदीवच्या इच्छेचा सन्मान करत हव्यूलू लक्षकी उपस्थिती कमी करण्याची प्रक्रिया सुरु केली होती. २६ एप्रिल २०२५ रोजी मालदीवचे पराराष्ट्रमंत्री भोजपुरिल अहमद भारत भेटीवर आले. त्यांच्या या दोन्यात भारतीय पराराष्ट्रमंत्री डॉ. एस. जयशंकर यांच्यासोबत मल्याच्या चर्चाविनंतर आयोजन झाले. या भेटीमध्ये संरक्षण सहकार्य, विकास भागीदारी, व्यापार, पर्यटन आणि सागरी सुरक्षा या क्षेत्रांमध्ये सहकार्य वाढवण्यावर भर देण्यात आला.

महाराष्ट्राचे म्हणजे, मालदीवच्या पराराष्ट्रमंत्रानी जाहीरपणे म्हटले की, भारत हा मालदीवचा सर्वांत विश्वासू आणि अपरिहार्य भागीदार आहे. त्यांनी अंतर्ही स्पष्ट केले की, भविष्यात भारतासाठेवर संबंध अधिकारिक मजबूत करण्याचा मालदीवच्या मानस आहे. ही भूमिका मागील सरकाराच्या तुलनेत मोठी सकारातक बदलाची चिन्हे दरवते. भारताची भूमिका : संयंम आणि हस्तक्षेप वर्तीत राजकाऱ्याणा

भारताने मालदीवच्या अंतर्गत राजकाऱ्यात भेट हस्तक्षेप केला नाही. त्यामुळे जागतिक पातळीवर भारताची प्रतिमा टिकून राहिली आणि भारताला त्याचा फायदा आंतरास्थी व्यासांवर झाला आहे. भारताने मालदीवमध्ये अनेक विकास प्रकल्प मुरु ठेवले आहेत. उदाहरणार्थ, ग्रेटर माले कनेक्टिव्हिटी प्रकल्प - जो भारताच्या मंथन मदतीने उभारला जात आहे. हा मालदीवमधील आतापैतीचा सर्वांत मोठा पायाभूत सुविधा प्रकल्प ठरणार

आहे. याव्यतिरिक्त, भारताने जलवाहक, आरोग्य सेवा, पाणीपुरवठा सुधारणा, सीरेजलंबी वाढ इत्यादी क्षेत्रांमध्ये मदत पुरवली आहे. या प्रकल्पांमध्ये परस्परसंबंध वृद्धिगत होत आहेत. त्याचरोबर मालदीवच्या अंतर्गत विकासालाही मोठा हातवारला लागत आहे. मालदीवचे स्थान हे त्याचा समावेश एक महल टिकून आहे.

हिंद महासागरातील लहानसास द्वीपसमूह असला तरी मालदीवची भौगोलिक स्थिती अंतर्गत महल्याची आहे. अनेक आंतरास्थी व्यासार्गी वाहाक मार्ग मालदीवच्या वाहतूक आला.

जागतिक व्यापाराच्या मोठ्या टक्केवारीतून येणारी मालवाहतूक या सामार्गी अवलंबून आहे. त्यामुळे या भागालील स्थिती भारतासाठी अत्यावश्यक आहे. भारताचा व्यापाराचा मोठा दिस्या याच मार्गानुन आपला व्यापार करतो. चीनने मालदीवमध्ये वाढवलेली गुंतवणूक आणि कर्जेजोना भारतासाठी नेमीची चिनेचा विषय राहिली आहे. अशा परिस्थिती भारताला मालदीवसोबत सामारिक सहकार्य अधिक बढवक्त करणे गरेचे आहे, याची जाणीव भारताला आहे आणि यातूच नवीन चर्चेवर खुले करण्याचा प्रयत्न भारत सरकारद्वारे अनेक दिवसंपासून चालू होते आणि त्याला सध्या चांगले यश येताना दिसत आहे.

संरक्षणाची चर्चेतील प्रमुख मुद्दे :

१) संरक्षण सहकार्य :

भारत मालदीवच्या सागरी सुरक्षा पायाभूत सुविधांच्या उभारणीत मदत राहिली आहे. भारतीय नौदल आणि मालदीवच्या सागरी दलामध्ये संयुक्त प्रशिक्षण कार्यक्रम आयोजित केले जातो. याद्वारे मालदीवच्या विकास द्वाईल व भारत मालदीव संबंध जे खराव झाले आहेत, ते सुधारण्यास मदत होईल.

२) कायास सहकार्य :

नवीन पाणीपुरवठा प्रकल्प, आरोग्यसेवा सुधारणा आणि स्मार्ट सिटी योजना यांचे भारत मालदीवला निश्ची व तांत्रिक सहाय्य देणारे आहे. या सहकार्याची मालदीवला निंतां गम आहे. याद्वारे मालदीवच्या विकास द्वाईल व भारत मालदीव संबंध जे खराव झाले आहेत, ते सुधारण्यास मदत होईल.

३) पर्यटन आणि अर्थव्यवस्था :

भारत हा मालदीवसाठी एक प्रमुख पर्यटन बाजार आहे. भारतातून हजारो पर्यटक दरवर्षी मालदीवला जातात; परंतु मालदीवच्या इंडिया आऊट कॅम्पिंगमुळे नाराज झालेल्या भारतीय लोकांनी पर्यटनास अन्य पर्यट्यांचे योधावे. त्यामुळे मालदीवची पर्यटन अर्थव्यवस्था कोलमडीत आली होती आणि त्यामुळे मालदीवदेवील पर्यटन मेनीचे हात भारतासमर्प पसरविले होते. त्यामुळे पुढील कायात पर्यटन क्षेत्रात संयुक्त विकास योजेवरीची आखारी केली जाणार आहे.

४) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

५) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

६) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

७) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

८) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

९) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१०) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

११) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१२) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१३) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१४) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१५) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक्षण सहकार्याची परस्परांना अपेक्षा आहे.

१६) सामारिक संवाद :

द्विपक्षीय संरक्षण संवाद अधिक संवादकरणाचे ठरले आहे, जेणेकरून दोन्ही देशांच्या अंतर्गत सुविधेतेला कुठेही बाधा येणार नाही तसेच दोन्हीही राष्ट्र परस्पराच्या समर्पणातुकाचा आदर राखतोल अशा संरक

मनमोकले
अंजली
रहाणे-थेटे

एक संघर्षकाली अंगणातल्या तुळशी वृद्धावानाचं मिरखून निरीक्षण करत शांत बसलेली असताना आटवडे वाजारातून भाजीपाला घेऊन जणाऱ्या महिला कुपुंज उभारू उभारू करत रस्यावर बोलत उभ्या राहिल्या अणि गातान घडलेला चिरचिर प्रसंग बोलण्याच्या विषयात रंगावू लागल्या. नकळत तो सारा प्रसंग माझ्या कानी अधोरेखित झाला. कान मात्र वारू झाले. सारं काही ऐकून काळजात खोलवर घडलेला आवाज आठाडाऊदा करू लागला. ऐकलेला प्रसंग किंतु काळनिक ही बाब महावाची नसून, इथे प्रसंगाचं गांभीर्य लक्षात घ्यायला हवे. अणि तो प्रसंग असा की, ती एक मोरुण आदे आणि तिच मानसिक संतुलन पूणपे विद्यलेले... गावभर फक्त भटकत दिसायची. अंगावर निरनिराळे असव्यं कपडे लोकांनी फेळून दिलेले तेच

कपडे ती अंगभर गुंडाळून हिंडायची. कधी खुप शहाण्यामारख तर कधी तीचा वेडपटपणा दिसायचा, कारं शेवटी ती एक मोरुण आहे. रोज ये-जा करताना तिच्या वेडसर वृत्तीचा लोक अनेकदा फायदा घ्यायचे. कुणी काहीही बोलून तिला चिंडवायचे तर टिंगलटवाळी करायचे. .. लहान मुले दगड मारायचे तर कधी टपका मास्त वडून जायचे... ती मुळात रुण त्यामुळे ती त्याच प्रकारे समाजात वावर करायची पण अशा वेळी कधीतरी मनात हेच आते की नक्की वेळ कोण... ती मानसिक रुण महिनांची गर्भवती आहे तो कवळत. तेव्हा लागूण्याची अक्षरश: किल्स येते. ज्या व्यक्तिने तिच्यावर अतिप्रसंग केला असेल तो नक्कीच सज्जा असेल.

ती एक मनोरुग्ण

ठावाठिकाण नवतो... काहीही खाते, कुठेही झोपते, कशीही जगते. ती साधारण तीन -चार महिनांची गर्भवती आहे तो कवळत. तेव्हा माणूण्याची अक्षरश: किल्स येते. ज्या व्यक्तिने तिच्यावर अतिप्रसंग केला असेल तो नक्कीच सज्जा असेल. काण त्याला निवान कवळ असेल परंतु मनोरुग्ण आहे.

कलणार ही कसे न? ती एक मानसिक रुण...

थोड्या दिवसांपूर्वी पुढी एक बातमी कळते की, सरकारी रुणालयात ती बाबत झाली. गोडस बालाला जन्माई दिला. आईपणाच्या कात्या सोमून असंवय वेदना तिलाही झाल्या अस ती तीच न. . . एक नांगल महिलेला ज्या प्रसंगातून जावं लागत हे तिच्याबाबत बाब घडले असेलच

नांगल रुणालयात दाखल करा अथवा तिच्यावर अतिप्रसंग करणाऱ्या कुणाचा शोध घेऊ वेळीच या अनिष्ट घडण्याचा घटनांची पायमुळ नष्ट करा... कानावर आलेला हा प्रसंग ऐकून इतका त्राप होते असेल तर नक्कीच या काल्पनिक कथेसारखे वास्तवात घडले असेल किंवा समाजात असे प्रसंग घडत असतील तर एक लेवक या नायाने आवाहन प्रशासन अथवा इतर सांगाहितासाठी इटाण्याचा बाधवांनी...

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

हा विचार का करत नाही कुणीही... लेख तिलिहा कारण तिला आणि तिच्यासारख्या असंख्य मोरुणाचा फायदा घेऊन समाजातले सांड मोकाट फिरतात. आणि यावर कोणत्याही प्रकारे आक्षेप घेतला नाही तर असे सांड अजून माजतील... म्हणून हा एक स्वी म्हूळू एका स्थित्या वर्तने आक्रोश आणि आवाज... जरा कर्कशता असेल शब्दांमध्ये परंतु कृत्य ही कलंकित करणारे आहे नाडी! तिला एखाद्या मानसिक रुणालयात दाखल करा अथवा तिच्यावर अतिप्रसंग करणाऱ्या कुणाचा शोध घेऊ वेळीच या अनिष्ट घडण्याचा घटनांची पायमुळ नष्ट करा... कानावर आलेला हा प्रसंग ऐकून इतका त्राप होते असेल तर नक्कीच या काल्पनिक कथेसारखे वास्तवात घडले असेल किंवा समाजात असे प्रसंग घडत असतील तर एक लेवक या नायाने आवाहन प्रशासन अथवा इतर सांगाहितासाठी इटाण्याचा बाधवांनी... ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

ती मनोरुग्ण... शरीरिकीत्या ही रुण होते जाईल आणि अणून वेदेलाही बची पडेल. शेवटी मनोरुग्ण जरी असेल तरी संवेदना... भावना आणि वेदना तिलाही जाणवत असतील ना

समाजभान
अनिल उदयवंत
चेयर्सिक्स
समुदायिक ब सहितिक
१७६६६८२९५

दुसःस्थाच्चा डोल्व्यांतलं कुसळ
दिसतं; पण स्वतःच्चा डोल्व्यांतलं मुसळ
मात्र दिसत नाही! ही माराठीतीली म्हण
अगदी सर्वपरिचित आहे. या म्हणीत
एक नैसर्गिक सत्य संपत्तिलं आहे; पण
त्याकडे आपण फासंस गांधीजीनं पाहत
नाही. त्यापुढे त्याचा किंवितता विचाराही
आपल्या मानाला शिवत नाही. माणसाला
दुसःस्थाचे दोष दिसतात, पण स्वतःचे दोष
मात्र दिसत नाहीत हे स्पष्ट करण्यासाठी
वरील म्हणीचा आपण सर्सास वापर करीत
असतो.

मुलांमधीली मी इतरापेक्षा सरस आहे, उजवा
आहे. मी हूशार आहे. माझ्याकडे इतरापेक्षा
अधिक ज्ञान आहे, जास्तीची महिती आहे.
मी सर्वांगसपत्र नसलो तरी इतरापेक्षा
अधिक गुणसपत्र आहे. अशी काही अपवाच
वाचाता प्रयेक माणसाची धारणा असतो. मी
बोरोवरच आहे. मी नेहमीच बोरोवर असतो.
मी कधीच चुकात नाही, मी चुकू शकत नाही
कारण माझ्यात कोणताच दोष नाही. ही
याच धारणेची दुसरी बाजू असते. याचमुळे
दुसःस्थाच्चा डोल्व्यांतलं कुसळ दिसतं; पण
स्वतःच्चा डोल्व्यांतलं मुसळ मात्र दिसत

नाही! ही म्हण प्रचलित झाली असावी असं
माणसाला भरसू वाव आहे.

टू एर इज अ ह्यूमन बींझ अशी एक
इंग्रजी म्हण आहे. त्याचा अर्थ चुकणे हे
माणसांने लक्षण आहे असा होतो. माणस
चुकतो. माणसू चुकू शकतो. यंत्र चुकूत
नाहीत. यंत्राला कमाड देणारा माणसू मात्र
चुकू शकतो. आपण माणसू आहोत, यंत्र
नव्हे! या पास्वर्भूतीवर कधीतरी आपणही
चुकू शकतो हे माणसानून व्याधाला हवे.

आपल्या दैर्घ्यांदिन जीवातात आपण कल्प-
नकलतपणे अनेक चुका करीत असतो. कधी

काही चुकू जांगीवूर्क वैक्य जातात,

तर कधी काही चुका अजाणतेपणी म्हणजे

माफ करीत नाही! निसर्गाचा तो नियमच
आहे. माणसू हा निसर्गाचा अविभाज्य आणि
महत्वाचा घटक असूसुद्धा निसर्गाच्या
या नियमाला तो जुमात नाही. या निसर्ग
नियमाचं उल्लंघन करण्याचा जमेल तेवढा
प्रयत्न करण्याकडे माणसाचा अधिक कल

असतो. आपल्या कल्पना व विचाराकीला
बुद्धीची जोड देत निसर्गावर मात्र करण्याचा
माणसाला जणू छेंदव लागला आहे असं
वाटावं वैद्यवा सहजतेन माणसं आपल्या
चुकूवर कंपण घालत असतात; नव्हे
माणसाचा तो स्वप्नव बनला आहे.

वास्तविक आपण माणसू आहोत

त्यामुळे आपण कधीतरी चुकू शकतो हे सत्य

माणसाने प्रथम स्वीकारायला हवे. त्यामुळे

मला न्यूनत्व येईल. माझं श्रेष्ठत्व, माझं
मोठेपण केवळ बेंगडी आहे हेच प्रसिद्ध होईल
असं वाटावं नियमांसं आपली चूक कबूल
करायला, मात्र करायला, तिची जीवावरी
स्वीकारायला करायत आणि इथून पुढे
त्याची फसगत सुर होते.

वास्तविक, आपली चूक कबूल केती,
मान्य केती आणि तिची जीवावरी स्वीकारली
तर त्याच क्षणी ती चूक सुधारण्याच्या दिरोमे
माणसांच पहिले पाऊले फडेलं असतं! बेटर
लेट दैन नेव्हर असं महात माणसं आपली
चूक सुधारून उरीरा का होईला पण यशस्वी
होऊ शकतात. जी माणसं आपली चूक
कबूल करीत नाहीत अशी माणसं सुधारणेला
आणि पर्यायाने आपल्याच यशस्वी होयला

असं दुख विवा नेराश्य आपल्या
वाटावाला येऊ नये असं वाटावाच्या प्रत्येक
माणसाने आपली चूक निःसकेवणे मात्र
करायला हवी. आपल्याकडून झालेला
चुकीचं लंगडं समर्थन करायत टाळून त्या
चुकीची जीवावरी माणसाने स्वीकारली
पाहिजे. असं केल्याने तुमच्या मनावरचा ताण
हलका होईल. इरांकडून तुहाला सहानुभूति
विवा नियमांसुभूतीचा अनुभव मिळु शकेल.

निसर्गाने समस्त सुरीसाठी आपल्या

व्यवस्था निर्माण केल्या आवेत.

तथाकथित प्रातीच्या किंवा विकासाच्या
नावाखाली माणसाने साव्या निसर्गदत
व्यवस्थांपांडे अक्षम्य असं दुलश करून
त्याने आपलं समग्रं लक्ष केवळ मानवीरीत
व्यवस्थावर केंद्रित केलं आहे. ही माणसाच्या
हातून घडलेली मोठी आणि अक्षम्य अशी
योडवूक आहे. दुर्द्वावान माणसाला आपली ती
चूक कवळेली असली तरी मुक्तीच वळलेली
नाही. ही घोडचूक मान्य करून त्यात सुधारणा
करण्याएवजी माणसू त्या घोडचूकवर पांधरू
घालण्याच्या नादात रोज नव्या चूक करीत
आहे. त्याचा परिणाम माणसांच असुव्य दुख
आणि निराशेच आग प्लांट आहे, होत आहे
आणि ते तसेच होत राहणार आहे!

या पास्वर्भूतीवर तुमची चूक सुधारण्याचा
एक चांगला प्रयत्न तुमची नक्की करता
येईल. तुमची चूक सुधारण्याची ही
जी भूमिका याल त्या तुम्हारा भूमिकेचे
इतरांकडून स्वागताती होईल आणि तुहाला
तुमची चूक सुधारण्यासाठी लागारारी मदत
किंवा आवश्यक ते सर्व सहकार्याद्युमा मिळू
शकेल. अर्थात तुमची चूक सुधारण्याची ही
जी भूमिका याल त्या तुम्हारा भूमिकेचे
इतरांकडून स्वागताती होईल आणि तुहाला
निसर्गांची चूक सुधारण्यासाठी लागारारी
पाणी, अंधार, उडेड, वारा, गर्व, दिवस,
ऋकूकाळ, जन्म, वाढ, विकास आणि मृत्यू
यासारख्या विविध व्यवस्था निर्माण करून
दिवेल्या आहेत. कल्पना, विचार व बुद्धिचा
वापर करून माणसाने स्वतःच वाढवून
ठेवलेल्या आपल्या गरजां भागविण्यासाठी
अशा रितीने माझं काही चुकलंय का?
असं स्वतःला विचारणं म्हणजे आपल्या
उक्ती आणि परिणाम आपल्या जगण्याचे
आणि पर्यायाने करायला आणी बाजार
बाजारी नव्हे.

माझं काही चुकलंय का?

सध्या उन्हाळा आहे.. आपण सर्व
जाणतो.

पकव काय झाल नात शाळेतून
आली व तिचा पाण्याच्या बाटलीत॒
पाणी सायंकाळी समेरील बगिलाचील
झाडांना घालू लगाला! मी पादन
जरासा अवंवित हीं झालो! आणि
बच्यापेकी जुन्या घटावांचा धोडाळा
समेर चिवारीतीसारखा समेर यायला
लागला : उन्हाळ्यापुढे गवोगावी
पाण्याचं दुर्घट्या आहे व त्या बातम्या
आपण दरवर्षी वाचतो, एको व
छोट्या गवात तरी अनुभवत असतो.

थोडक्यात पाण्याचे महत्व जाणा

आणि पाणी जगून वापरले, त्याचे योग्य
नियोजन केले तर ज्याना पाणी मिळत
नाही, अशा व्यक्तीच्या पाण्याच्या प्रश्न
सुटू शकतो हे लक्षात आपण व्यायामा
हवे. आपण काही प्रगती आहोत...!

पाण्याचा प्रत्येक थेंब

महात्मा आहे, ही आपल्या

कांपकाळी ओरेझून संगितो

जात असते, तरी अनुभवी वैलंगी आहे

सारी सुटी जणू त्यांच्या प्रेमाचं

साजिरे रुप साजरे करत नोंदी...

आज हे सारं सारं तिचा ती जागा

बघून

डोल्व्यांसमोरून

जणू फिरत

होते...

आज मात्र

पाऊस नुसाताच

पडत होतो... बैठक ही ओसाड वाटत होती जणू ...

आणि त्या शेकोटीच्या प्रकाशाचा नुसाताच डोल्व्यां

आस...

आणि त्या सरी डोल्व्यांतील अश्रू घेऊन सोबत जात

होत्या तोंच काय तो त्यांचा आधार...

तो गरवा तो तर विनाकरण होता बोचत...

आज ती एकटीच तर उरली या सर्वांसोबत...

तो मात्र धावतो योग्य कुठेरी मुग्याजामागे... ती मात्र

तिथेच अगदी शिथतप्रज्ञ...

माझे असावा आहे..

